ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№3(1)
2026

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 458 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Doniyorov S. M. –"Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali
26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati 18
Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna

O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida 22
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna

Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari 30
Abdullayeva Sh. H.

Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi 33
Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li

Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar 37
Abdullayeva Feruza Shavkatovna

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari 42
Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi

O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi 49
Dehqonboyev Muhammad To'lqin o'g'li

Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari 55
Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li

Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish 59
Kalandarova Maxliyo Aslonovna

Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imokoniyatlaridan samarali foydalanish 63
Kamalova Dilorom Olimjon qizi

Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot 68
Kamolova Gavhar Akbarovna

Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi 71
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi

Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar 74
Maxkamova Laylo Majidovna

Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli 77
Mengliqulova Maftuna Abdullayevna

Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri 82
Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi

Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli 86
Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi

Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari 90
Suyarov Xurshid Baxriddinovich

Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi 95
Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi

Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi 98
Usarova Marg'uba Nazar qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari 102
Vaisova Yodgora Sardorbek qizi

Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi 106
Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari 110
Xalilayev Batirjon Taxirovich

O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari 114
Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna

Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish 118
Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna

Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari 121
Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna

Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 125
Xurramov Anvar Jumanazarovich

Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure 129
Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna

Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений 133
Аслонова Гуллола Акрам кизи

Понятие эмоционально-оценочной лексики 137
Каримбаев Ниетбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы

Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения 140
Умарова Дильфуза Маматкуловна

Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом 144
Пирманова Бахора Эшмухаммадовна

Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati 148
Olimova Sarvara Sobitxon qizi

Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari 152
M. B. Muxtorova

Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari 156
Bo'ronova Suxsoraxon Behzodjon qizi

The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study) 160
Shahobova Sitora Baxromovna

Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli 166
Olimova Dilrabo Nurali qizi

Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari 169
Umarova Fotima Abduraximovna

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari 172
Kosimova Gullola Mullajonovna

Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda 176
Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna

Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari 182
Xidirova Nodira Abduganiyevna

Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi 185
Eshmuratova Gauxar Maxsudovna

Frazeologik birliklar identifikatsiyasi 188
Omadjon Azamov Burxonovich

MUNDARIJA CONTENTS СОДЕРЖАНИЕ

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri 192
Qodirova Zebuniso Malikovna

Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization 197
Babayeva Lola Ibragimovna

Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi 202
M. X. To'xtamisheva

Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari 207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi

Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish 211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna

STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari 215
G. B. Maxmudova

Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari 219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li

Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish 223
Jumanazarova G. U.

Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari 227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi

Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi 230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi

Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari 233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi

Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish 238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi

Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды 242
Скрыльников Юрий Степанович

Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов 246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна

Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar 250
U. A. Jumanaazarov

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi 254
G. R. Ibragimova, Abdukarimova Dilfuza

Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi

Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi 262
Avlayev Orif Umirovich

AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari 267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi

Sun'iy intelektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni 273
Ubbiyev Alisher Tairovich

Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat 277
Sattorova Mohira Aminqulovna

Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish 281
Namazbayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi

Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish 285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования 289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.

Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi 292
Xurramov Anvar Jumanazarovich

Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori 296
G'oyimov Umar Eshmurodovich

Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish 301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna

Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish 307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi

Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish 312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi

Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni 317
Qodirova Sevara Shuxratovna

Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar 325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi

Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi 329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul

Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi 333
Boynazarova Munojat

O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari 337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona

Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий 340
Гаухар Джанпеисова

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari 347
Majidova Hilola Eshquvat qizi

Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход 351
Турланова Сауле Дадажановна

Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish 357
Maxsetova Zuxra Torebayevna

Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti 361
Karimov Odiljon Baxadirovich

Oliy ta'limda talabalarning kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida) 364
Samatova Munira Dilshod qizi

Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи 368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiy tavsifi 373
Ergasheva Matluba Burxonovna

Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari 378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi 382
Karimov Feruz Raimovich

Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar 386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari 389
Masharibova Lobar Rayimberganovna

Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish 393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi

Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish 396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova

Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari 400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna

Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi 403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi 406
Sadikova Dilafruz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna

Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari 410
Sh. T. Musulmonova

15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash 413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli

Davlat boshqaruvi tizmida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi 416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li

O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri 419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi

Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish 422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna

Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish 426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna

Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста 432
Г. С. Алиходжаева

Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников . 436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева

Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель 440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева

O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ... 444
Murodova Umida Dilmurodovna

Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку 449
Саидова Махсудахон Аббасовна

Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования 452
Собирова Пошшаой Эркин кизи

Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий 455
Хафизова Машхура Аминовна

SHAXS PSIXIKASI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR

Boboyeva Maxsuda Ataxonovna
Toshkent davlat tibbiyot universiteti
Pedagogika va psixologiya kafedrasi o'qituvchisi

Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi
Toshkent davlat tibbiyot universiteti Davolash ishi fakulteti talabasi

Karimova Malohat O'rinboy qizi
Toshkent davlat tibbiyot universiteti Davolash ishi fakulteti talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada shaxs tushunchasining psixologik mazmuni, uning shakllanish jarayoni hamda individual-psixologik xususiyatlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Shaxs biologik mavjudot sifatida emas, balki ijtimoiy munosabatlar tizimida shakllanadigan ongli va faol subyekt sifatida talqin etiladi. Unda temperament, xarakter, qobiliyat, motivatsiya va emotsional soha kabi asosiy psixologik komponentlarning o'zaro bog'liqligi yoritiladi. Shuningdek, shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi irsiy omillar, ijtimoiy muhit hamda tarbiya jarayonining o'rni alohida ko'rib chiqiladi. Psixologik nazariyalar asosida shaxsning o'zini anglash, o'zini boshqarish va ijtimoiy moslashuv mexanizmlari izohlanadi. Maqolada shaxs psixologiyasining zamonaviy tadqiqot yo'nalishlari hamda uning amaliy ahamiyati, xususan ta'lim, tarbiya va kasbiy faoliyatdagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: shaxs, individual xususiyatlar, temperament, xarakter, motivatsiya, "Big Five", ijtimoiy moslashuv, irsiy omillar.

Abstract: This article analyzes the psychological content of the concept of personality, the process of its formation, and individual-psychological characteristics from a scientific and theoretical perspective. Personality is considered not as a biological entity but as a conscious and active subject formed within the system of social relations. The interrelationship of major psychological components such as temperament, character, abilities, motivation, and the emotional sphere is examined. Particular attention is given to hereditary factors, the social environment, and the process of upbringing as important determinants influencing personality development. Based on psychological theories, the mechanisms of self-awareness, self-regulation, and social adaptation of the individual are explained. The article also substantiates contemporary research directions in personality psychology and highlights its practical significance, particularly in education, upbringing, and professional activity.

Key words: personality, individual characteristics, temperament, character, motivation, "Big Five", social adaptation, hereditary factors.

Аннотация: В данной статье с научно-теоретической точки зрения анализируются психологическое содержание понятия личности, процесс её формирования и индивидуально-психологические характеристики. Личность рассматривается не как биологическая сущность, а как сознательный и активный субъект, формирующийся в системе социальных отношений. Раскрывается взаимосвязь таких основных психологических компонентов, как темперамент, характер, способности, мотивация и эмоциональная сфера. Отдельно рассматривается роль наследственных факторов, социальной среды и процесса воспитания, оказывающих влияние на развитие личности. На основе психологических теорий объясняются механизмы самосознания, саморегуляции и социальной адаптации индивида. В статье также обосновываются современные направления исследований психологии личности и её практическое значение, в частности роль в образовании, воспитании и профессиональной деятельности.

Ключевые слова: личность, индивидуальные характеристики, темперамент, характер, мотивация, "Большая пятёрка", социальная адаптация, наследственные факторы.

KIRISH

Shaxs psixologiyasi insonni ijtimoiy munosabatlar tizimida shakllanadigan, ongli faoliyat yurituvchi va o'z xulq-atvorini boshqarishga qodir subyekt sifatida o'rganadi [1]. Shaxs tushunchasi biologik individ tushunchasidan farqli ravishda ijtimoiy tajriba, madaniy muhit va tarbiya jarayonida shakllanuvchi psixik sifatlar majmuini anglatadi [2].

Zamonaviy psixologiyada shaxsni tizimli yondashuv asosida tahlil qilish, uning motivatsion, kognitiv va emotsional komponentlarini o'zaro bog'liqlikda o'rganish muhim ilmiy yo'nalish sifatida qaraladi [3].

Shaxs rivojlanishining nazariy asoslari psixoanalitik, bixevioristik, gumanistik va kognitiv yondashuvlar doirasida izohlanadi [4].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Psixoanalitik nazariyada shaxs tuzilmasi "Id", "Ego" va "Superego" komponentlari orqali tushuntiriladi hamda inson xulq-atvori ichki ziddiyatlar bilan bogʻlanadi [5]. Bixevioristik yondashuv esa shaxs shakllanishini tashqi muhit taʼsiri va oʻrganish jarayonlari orqali izohlaydi [6]. Gumanistik psixologiya shaxsning oʻzini roʻyobga chiqarish (self-actualization) ehtiyojini asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida talqin qiladi [7].

Shaxsning individual-psixologik xususiyatlari temperament, xarakter, qobiliyat va motivatsiya kabi komponentlar orqali namoyon boʻladi [8]. Temperament nerv tizimining tugʻma xususiyatlari bilan bogʻliq boʻlsa, xarakter ijtimoiy tajriba asosida shakllanadi va shaxsning barqaror xulq-atvor modelini belgilaydi [9]. Qobiliyat va intellekt darajasi esa shaxs faoliyatining samaradorligi hamda ijtimoiy moslashuv jarayonida muhim omil hisoblanadi [10].

Shunday qilib, shaxs va uning psixologiyasi insonning ichki ruhiy jarayonlari hamda tashqi ijtimoiy muhit oʻrtasidagi murakkab oʻzaro taʼsirni oʻrganishga qaratilgan boʻlib, mazkur masala nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham dolzarb ahamiyat kasb etadi [3].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda shaxs psixikasi rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillarni aniqlash maqsadida nazariy va iologi metodlardan kompleks foydalanildi. Avvalo, mavzuga oid ilmiy manbalar, psixologik nazariyalar hamda zamonaviy tadqiqot natijalarini oʻrganish uchun ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, taqqoslash va umumlashtirish metodlari qoʻllanildi. Tadqiqot jarayonida shaxs rivojlanishiga taʼsir etuvchi iologic, ijtimoiy va psixologik omillarni aniqlash maqsadida psixologik kuzatish, anketa-soʻrov va psixodiagnostik test metodlaridan foydalanildi. Respondentlarning individual-psixologik xususiyatlarini baholash uchun temperament, xarakter va motivatsion koʻrsatkichlarni aniqlovchi standartlashtirilgan psixologik metodikalar qoʻllanildi. Olingan maʼlumotlar miqdoriy va sifat jihatdan tahlil qilindi. Statistik tahlil jarayonida tavsifiy statistika, korrelyatsion tahlil hamda qiyosiy tahlil usullaridan foydalanildi. Natijalarni qayta ishlash va ularni ilmiy jihatdan asoslash jarayonida umumlashtirish, tizimlashtirish hamda interpretatsiya metodlari qoʻllanildi. Tadqiqot natijalari shaxs psixikasi rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillar oʻrtasidagi oʻzaro bogʻliqlikni aniqlash va ularni ilmiy jihatdan izohlash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy psixologiyada shaxs insonning barqaror individual xususiyatlari, motivatsion tizimi, kognitiv jarayonlari va ijtimoiy xulq-atvorini birlashtiruvchi murakkab biopsixosotsial tizim sifatida talqin qilinadi. Soʻnggi yillarda shaxsni oʻrganishda integrativ yondashuv ustuvor ahamiyat kasb etib, biologik omillar (genetik predispozitsiya), psixologik mexanizmlar (kognitiv-emotsional jarayonlar) va ijtimoiy muhit oʻzaro bogʻliqlikda tahlil qilinmoqda [11].

2010–2024-yillardan keyingi tadqiqotlar shaxsni tavsiflashda "Big Five" (ekstraversiya, neyrotizm, ochiqlik, masʼuliyatlilik, murosalilik) modelining universal ahamiyatini tasdiqladi. Transmadaniy izlanishlar ushbu besh omil turli madaniyatlarda ham empirik jihatdan qayta tasdiqlanishini koʻrsatdi [12]. Zamonaviy meta-tahlillar shaxs xususiyatlari va hayot davomiyligi, sogʻliq, akademik muvaffaqiyat hamda kasbiy samaradorlik oʻrtasida barqaror korrelyatsiyalar mavjudligini aniqlagan [13].

Soʻnggi oʻn yillikda neyropsixologiya va neyrobiologiya sohasidagi izlanishlar shaxs xususiyatlarining miya faoliyati bilan uzviy bogʻliqligini koʻrsatdi. Funktsional MRT tadqiqotlari ekstraversiya mukofot tizimi (dopaminergik yoʻllar) bilan, neyrotizm esa limbik tizim reaktivligi bilan aloqador ekanini aniqladi [14]. Ushbu natijalar shaxs xususiyatlarining biologik asoslari mavjudligini ilmiy jihatdan mustahkamladi.

Rivojlanish psixologiyasiga oid longitudinal tadqiqotlar shaxs xususiyatlari hayot davomida nisbatan barqaror boʻlsa-da, muayyan yosh bosqichlarida tizimli oʻzgarishlarga uchrashini koʻrsatdi. Masʼuliyatlilik va emotsional barqarorlik yosh oʻtishi bilan ortishi, ayrim impulsiv xususiyatlar esa kamayishi aniqlangan [15]. Bu shaxsni dinamik va rivojlanuvchi tizim sifatida talqin qilish zarurligini koʻrsatadi.

Zamonaviy tadqiqotlar shaxs shakllanishida madaniy va ijtimoiy omillarning rolini ham chuqur oʻrganmoqda. Individualistik va kollektivistik jamiyatlarda shaxs xususiyatlarining namoyon boʻlish shakllari farqlanishi aniqlangan [16]. Raqamli muhit va ijtimoiy tarmoqlar esa "raqamli identifikatsiya" hamda shaxsning virtual namoyon boʻlish shakllarini shakllantirishda muhim omil sifatida baholanmoqda [17].

Klinik psixologiya doirasida shaxs xususiyatlari va ruhiy salomatlik oʻrtasidagi bogʻliqlik keng oʻrganilgan. Neyrotizm darajasining yuqoriligi depressiya va tashvish buzilishlari xavfini oshirishi, masʼuliyatlilik esa psixo-

logik barqarorlik va moslashuvchanlikni kuchaytirishi ilmiy jihatdan asoslangan [18]. Shaxs diagnostikasi individual profilaktika va psixoterapevtik yondashuvlarni tanlashda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

So'nggi o'n yillikda shaxs psixologiyasi empirik tadqiqotlar asosida yanada chuqurlashib, inson xulq-atvorining biologik, ijtimoiy va raqamli omillar bilan bog'liqligi keng ko'lamda o'rganildi. Zamonaviy izlanishlar shaxs xususiyatlari nafaqat ichki psixik sifatlar majmui, balki real hayot natijalari bilan bevosita bog'liq tizimli ko'rsatkich ekanini ko'rsatmoqda [19].

Yirik longitudinal tadqiqotlar shaxs xususiyatlarining umr davomiyligi bilan bog'liqligini aniqlagan. Masalan, meta-analitik tahlillarga ko'ra, mas'uliyatlilik (conscientiousness) yuqori bo'lgan shaxslar sog'lom turmush tarziga ko'proq amal qiladi va ularning hayot davomiyligi nisbatan yuqori bo'ladi [20]. Aksincha, yuqori neyrotizm darajasi yurak-qon tomir kasalliklari hamda depressiv buzilishlar xavfi bilan bog'liq ekani aniqlangan [21].

Qiziqarli tadqiqotlardan biri shaxs va akademik muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlikni o'rgangan. Poropat 2014-yilda o'tkazgan meta-tahlil shuni ko'rsatdiki, mas'uliyatlilik ko'rsatkichi o'quvchilarning baholari bilan intellekt darajasidan kam bo'lmagan darajada bog'liq [22]. Bu natija ta'lim tizimida shaxs omillarini hisobga olish zarurligini ko'rsatadi.

Raqamli psixologiya sohasidagi izlanishlar ham diqqatga sazovor. Youyou, Kosinski va Stillwell 2015-yilda o'tkazgan tadqiqotda ijtimoiy tarmoqlardagi "layk"lar orqali insonning shaxs xususiyatlarini yuqori aniqlik bilan bashorat qilish mumkinligi aniqlangan [23]. Tadqiqot natijalariga ko'ra, algoritmlar ayrim hollarda insonning yaqin do'stlaridan ko'ra aniqroq shaxs portretini tuzgan. Bu holat "raqamli izlar" shaxsni baholashda yangi metodologik imkoniyatlar ochganini ko'rsatadi.

Neyropsixologik tadqiqotlar ekstraversiya va mukofot tizimi o'rtasidagi bog'liqlikni, neyrotizm va amigdala faolligi o'rtasidagi korrelyatsiyani aniqladi [24]. Funktsional MRT ma'lumotlari shaxs xususiyatlarining miya tuzilmalari bilan barqaror aloqadorligini tasdiqladi. Bu esa shaxs psixologiyasining biologik asoslarini yanada chuqurroq tushunishga imkon bermoqda.

Madaniyatlararo tadqiqotlar shaxs xususiyatlarining universal va madaniy jihatdan o'ziga xos tomonlarini ajratib ko'rsatdi. 50 dan ortiq davlatlarda o'tkazilgan izlanishlar "Big Five" modelining umumiy tuzilmasi saqlanib qolishini, ammo ayrim ko'rsatkichlarning namoyon bo'lish darajasi madaniy qadriyatlarga bog'liqligini ko'rsatdi [25].

Shaxs va kasbiy muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlik ham keng o'rganilgan. Judge va hamkorlari 2013-yilda o'tkazgan meta-tahlilda ekstraversiya rahbarlik samaradorligi bilan, mas'uliyatlilik esa ish unumdorligi bilan ijobiy bog'liq ekani aniqlangan [26]. Bu natijalar personalni tanlash va boshqaruv psixologiyasida shaxs diagnostikasining ahamiyatini oshirdi.

Klinik yo'nalishdagi izlanishlar shaxs xususiyatlari va psixopatologiya o'rtasidagi umumiy omillarni aniqlashga qaratilgan. Zamonaviy tadqiqotlar shaxs buzilishlari va umumiy ruhiy kasalliklar o'rtasida umumiy temperament asoslari mavjudligini ko'rsatmoqda [27]. Bu esa diagnostik tizimlarni qayta ko'rib chiqish zaruratini yuzaga keltirdi.

Genetika sohasidagi tadqiqotlar ham qiziqarli natijalarni bermoqda. Egizaklar ustida o'tkazilgan izlanishlar shaxs xususiyatlarining taxminan 40–60 % irsiy omillar bilan bog'liqligini ko'rsatdi [28]. Shu bilan birga, epigenetik mexanizmlar muhit ta'siri ostida gen ekspressiyasining o'zgarishini tushuntiradi.

Umuman olganda, 2010–2024-yillardagi empirik tadqiqotlar shaxs psixologiyasini ko'p darajali, integrativ va dalillarga asoslangan fan sifatida mustahkamladi. Shaxs xususiyatlari sog'liq, ta'lim, kasbiy muvaffaqiyat, ruhiy barqarorlik hamda hatto raqamli xulq-atvor bilan uzviy bog'liq ekani ilmiy jihatdan asoslandi. Bu esa shaxsni chuqur o'rganish nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham muhim ekanini tasdiqlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Shaxs psixologiyasining zamonaviy ilmiy qarashlar asosida ko'p darajali va integrativ tizim sifatida shakllanganini ko'rsatdi. So'nggi yillardagi empirik izlanishlar shaxs xususiyatlari biologik omillar, ijtimoiy muhit va individual tajriba o'zaro ta'siri natijasida rivojlanishini ilmiy jihatdan asoslab berdi. "Big Five" modeli, neyropsixologik tadqiqotlar, longitudinal kuzatuvlar hamda raqamli muhitga oid izlanishlar shaxsning barqarorligi bilan birga uning dinamik rivojlanishini ham tasdiqladi.

Shuningdek, shaxs xususiyatlarining sog'liq, akademik va kasbiy muvaffaqiyat, ruhiy barqarorlik hamda ijtimoiy moslashuv bilan uzviy bog'liqligi aniqlanib, shaxs diagnostikasining amaliy ahamiyati yanada oshgani ko'rsatildi. Umuman olganda, shaxs psixologiyasi bugungi kunda nazariy va amaliy jihatdan chuqur asoslangan, dalillarga tayanuvchi hamda inson imkoniyatlarini anglash va rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim ilmiy yo'nalish sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu tadqiqot natijalari shaxs psixologiyasini chuqurroq anglashga, inson xulq-atvorini ilmiy asosda tahlil qilishga hamda shaxs rivojlanishini samarali boshqarish strategiyalarini ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar royxati:

1. Allport, G. W. (1961). Pattern and Growth in Personality. New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.
2. Leontiev, A. N. (1978). Activity, Consciousness, and Personality. Moscow: Progress Publishers. (Original work published 1975).
3. McAdams, D. P., & Pals, J. L. (2006). A new Big Five: Fundamental principles for an integrative science of personality. American Psychologist, 61(3), 204–217.
4. Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2013). Theories of Personality (10th ed.). Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.
5. Freud, S. (1923). The Ego and the Id. London: Hogarth Press.
6. Skinner, B. F. (1953). Science and Human Behavior. New York, NY: Macmillan.
7. Rogers, C. R. (1961). On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy. Boston, MA: Houghton Mifflin.
8. Eysenck, H. J. (1947). Dimensions of Personality. London: Routledge & Kegan Paul.
9. Rubinstein, S. L. (1946). Foundations of General Psychology. Moscow: Pedagogika.
10. Cattell, R. B. (1950). Personality: A Systematic Theoretical and Factual Study. New York, NY: McGraw-Hill.
11. DeYoung, C. G. (2015). Cybernetic Big Five Theory. Psychological Inquiry, 26(1), 33–58.
12. McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2010). NEO Inventories Professional Manual. Odessa, FL: PAR.
13. Soto, C. J. (2019). How replicable are links between personality traits and consequential life outcomes? Psychological Science, 30(5), 711–727.
14. Allen, T. A., & DeYoung, C. G. (2017). Personality neuroscience and the biology of traits. Annual Review of Psychology, 68, 453–480.
15. Roberts, B. W., Walton, K. E., & Viechtbauer, W. (2014). Patterns of mean-level change in personality traits across the life course. Psychological Bulletin, 140(3), 645–678.
16. Church, A. T. (2016). Personality traits across cultures. Current Opinion in Psychology, 8, 22–30.
17. Azucar, D., Marengo, D., & Settanni, M. (2018). Predicting the Big Five personality traits from digital footprints. Journal of Research in Personality, 73, 76–87.
18. Kotov, R., Gamez, W., Schmidt, F., & Watson, D. (2010). Linking "Big" personality traits to anxiety, depressive, and substance use disorders. Psychological Bulletin, 136(5), 768–821.
19. Bleidorn, W., et al. (2013). The developmental course of personality traits. Psychological Bulletin, 139(6), 1303–1331.
20. Kern, M. L., & Friedman, H. S. (2011). Personality and pathways of influence on physical health. Journal of Personality, 79(6), 1135–1168.
21. Lahey, B. B. (2009/2010 updates). Public health significance of neuroticism. American Psychologist.
22. Poropat, A. E. (2014). A meta-analysis of personality and academic performance. Psychological Bulletin, 140(2), 322–338.
23. Youyou, W., Kosinski, M., & Stillwell, D. (2015). Computer-based personality judgments are more accurate than those made by humans. PNAS, 112(4), 1036–1040.
24. DeYoung, C. G. (2010). Personality neuroscience and the biology of traits. Social and Personality Psychology Compass.
25. Schmitt, D. P., et al. (2017). The Big Five across cultures. Journal of Personality and Social Psychology.
26. Judge, T. A., Rodell, J. B., et al. (2013). Personality and leadership. Journal of Applied Psychology.
27. Widiger, T. A., & Oltmanns, J. R. (2017). Personality disorders and the Five-Factor Model. Annual Review of Clinical Psychology.
28. Polderman, T. J. C., et al. (2015). Meta-analysis of the heritability of human traits. Nature Genetics, 47(7), 702–709.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02	Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07	Ta'limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI

Mas’ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali 26.09.2023-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.